

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Херсонський державний аграрний університет
Кафедра філософії і соціально-гуманітарних дисциплін

Житомирський державний технологічний університет
Кафедра гуманітарних і соціальних наук

Одеський національний політехнічний університет
Кафедра культурології, мистецтвознавства і філософії культури

Інститут вивчення освіти Опольського університету (Польща)
Uniwersytet Opolski Instytut Studiów Edukacyjnych

Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт (Білорусь)
Кафедра сацыяльна-гуманітарных дысцыплін

ФІЛОСОФСЬКІ ОБРІЇ СЬОГОДЕННЯ

Збірник наукових праць

Барановичі-Житомир-Одеса-Ополе-Херсон – 2018

УДК: 1:371.122

ББК: 873:66.72 (2) 92

Редакційна колегія:

Берегова Г.Д., доктор філософських наук, професор (Україна);
Герасимова Е.М., доктор філософських наук, професор (Україна);
Едвард Ніч (Edward Nycz), доктор габілітований, професор (Польща);
Муляр В.І., доктор філософських наук, професор (Україна);
Розова Т.В., доктор філософських наук, професор (Україна);
Бак М., доктор філософських наук (Польща);
Влох С., доктор педагогічних наук (Польща);
Черемісін О.В., доктор історичних наук, професор (Україна);
Дземідовіч А.В., кандыдат гістарычных навук (Білорусь);
Лень Т.В., кандидат філософських наук, доцент (Україна);
Герасименко М.В., кандидат філософських наук, старший викладач (Україна);
Рупташ Н.В., старший викладач (Україна).

Філософські обрії сьогодення. Збірник наукових праць / за заг. ред. Берегової Г.Д., Рупташ Н.В. – Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2018. – 272 с.

У збірнику вміщено статті та тези доповідей учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції «Філософські обрії сьогодення». У матеріалах авторів акцентовано увагу на філософському осмисленні сучасного соціокультурного простору, проблемах пізнання й освіти у вимірах філософського аналізу, філософській рефлексії особистості та інших актуальних філософських проблемах сучасності.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, студентам, усім зацікавленим філософськими дослідженнями.

За виклад, зміст, достовірність і грамотність опублікованих матеріалів відповідають автори.

@ Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет», 2018

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

Шановні колеги-викладачі кафедри філософії і соціально-гуманітарних дисциплін ХДАУ!

Щиро вітаю Вас з нагоди 90-річчя утворення кафедри! Ваша кафедра особлива. Хоч упродовж існування неодноразово змінювалися назва кафедри, викладачі, завідувачі, але незмінними залишалися її головні цілі – формування свідомості майбутніх аграрників, виховання активних громадян і розвиток їх як особистостей. І вам належить йти далі цим непростим освітянським шляхом. Отож бажаю всім міцного здоров'я, натхненної і плідної праці на благо нашого університету, міста, країни!

З повагою ректор ХДАУ Кирилов Ю.Є.

ШАНОВНІ ДРУЗИ!

15 листопада 2018 р. у рамках святкування «Всесвітнього дня філософії» та 90 річчя створення кафедри філософії і соціально-гуманітарних дисциплін відбулась VI Міжнародна науково-практична конференція «Філософські обрії сьогодення». Вона об'єднала науковців (філософів, істориків, соціологів, політологів) та громадських діячів різних держав (України, Білорусії, Польщі) і регіонів України з метою обміну думками, ідеями, теоріями, гіпотезами. Під час проведення конференції акцентовано увагу на філософському осмисленні сучасного соціокультурного простору, проблемах пізнання й освіти у вимірах філософського аналізу, філософської рефлексії особистості та інших актуальних проблемах сучасності.

Користуючись нагодою, Вітаю усіх із Всесвітнім днем філософії та 90 річчям кафедри філософії і соціально-гуманітарних дисциплін. Бажаю мудрості, використання творчого потенціалу на користь студентів і розвиток рідного Херсонського державного аграрного університету.

Доктор історичних наук Черемісін О.В.

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ І СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Історія викладання суспільно-гуманітарних дисциплін у Херсонському сільськогосподарському училищі (нині ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет») починається з другої половини ХІХ ст. у рамках навчальної дисципліни «Законоученіє» та «Всесвітня історія».

На початку 20-х років ХХ ст. новій (більшовицькій) владі потрібні були спеціалісти нового напрямку, які б могли боротися за соціалістичну перебудову сільського господарства. В зв'язку з цим викладання марксистсько-ленінської теорії вводилось як обов'язкова навчальна дисципліна.

У 1924 році за рішенням партійної конференції в усіх навчальних закладах країни вводиться обов'язкове вивчення історії ВКП(б), а в 1928 – 1930 рр. утворюються й кафедри суспільно-політичних дисциплін. В аграрному університеті такою кафедрою стала кафедра діалектичного та історичного матеріалізму, створена в 1928 році, а її основною навчальною дисципліною була «Історія ВКП(б) та основ ленінізму». Відомо, що на початку Другої світової війни кафедрою керувала Брякова Поліна Данилівна. Вона добре володіла методикою викладання. Її лекції відрізнялися новизною та глибоким змістом.

У 1938 році у зв'язку з публікацією постанови ЦК ВКП(б) «Про постановку партійної пропаганди у зв'язку з випуском у світ «Короткого курсу історії ВКП(б)» у роботі кафедри настає новий період. Вона називається кафедрою марксистсько-ленінізму і її головне завдання – формування марксистсько-ленінського світогляду у студентів. Матеріал, що викладався, був схематичним. Він мав ідеологічне спрямування і не залишивши місця для творчого підходу до проблем історії.

Із 1959 року кафедру очолив доц. Лисенко Микола Федорович. Він багато зробив для розвитку наукової діяльності кафедри, формування її кадрового потенціалу, виховання нового покоління вчених – суспільствознавців. Ним було опубліковано більше ста наукових праць.

Протягом 1975 – 1982 рр. кафедру очолював проф. Давидов Михайло Йосипович – перший у Херсонській області доктор історичних наук. Він заснував наукову школу. Під його керівництвом ряд співробітників кафедри захистили дисертації з історичних дисциплін.

Із 1982 р. по 1987 р. завідував кафедрою Нікіщенко Леонід Іванович. Він брав активну участь у громадському житті інституту та міста (позаштатний лектор Обкому КПУ та обласного товариства «Знання»).

Протягом 1987 – 2005 рр. кафедру очолював проф. Мохненко Сергій Степанович. За особистий внесок у розвиток вітчизняної науки і освіти та підготовку фахівців вищої кваліфікації він був нагороджений почесним званням «Заслужений працівник освіти України». Науково-дослідна робота кафедри в цей період була зосереджена на дослідженні методологічних проблем сучасного культурознавства та історіософії, до навчальних планів аграрного університету були введені нові дисципліни: соціологія, політологія, релігієзнавство.

Із 2005 року кафедру очолює Берегова Галина Дмитрівна. Захистивши у 2013 році докторську дисертацію, вона стала першим доктором філософських наук в історії навчального закладу.

Під керівництвом Берегової Г.Д. активізувалися наукова робота кафедри. Викладачі успішно працюють над науковою проблемою «Гуманітарна компонента у

системі вищої освіти України». Результати роботи над НДР відображені у наукових публікаціях, методичних посібниках і вказівках, у процесі викладання навчальних дисциплін. Результати своїх досліджень співробітники кафедри презентували більше ніж на ста Міжнародних та Всеукраїнських конференціях. Щороку виходять друком наукові монографії та навчальні підручники.

Зросла також і роль методичної роботи на кафедрі. Викладачі проводять заняття із використанням сучасних мультимедійних технологій, читають випереджувальні лекції, удосконалюють викладання дисциплін соціально-гуманітарного спрямування та розробляють програми нових: «Історія аграрної науки», «Історія архітектури та містобудування», «Історія місцевого управління», «Філософія політики», «Соціальна філософія», «Філософія здоров'я» та інші.

Із 2012 року кафедру перейменовано на кафедру філософії і соціально-гуманітарних дисциплін. У цьому ж році у зв'язку з реорганізацією ВНЗ до неї приєдналася кафедра фізичного виховання.

Відділенням фізичної культури кафедри щорічно проводиться Спартакіада університету серед факультетів із 7 видів спорту (футбол, волейбол, настільний теніс, шахи, баскетбол, футзал, легкоатлетичний крос). Під керівництвом викладачів фізичного виховання студенти університету беруть участь у чемпіонатах світу, Європи, України та міжнародних і республіканських змаганнях із різних видів спорту.

Черемісін Олександр Вікторович

ЗМІСТ

Частина I

ФІЛОСОФСЬКІ ОБРІЇ СЬОГОДЕННЯ

Берегова Г.Д. ІСТОРІЯ СОЦІОЛОГІЇ У СИСТЕМІ ЗНАТЬ ПРО СОЦІУМ ЗА СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ .	10
Богачев Р.М. ВІДРОДЖЕННЯ У МЕРЕЖИВІ ЖИВОГО СПІЛКУВАННЯ АБО ВИРОДЖЕННЯ У ПАВУТИННІ СОЦІАЛЬНИХ ДІРОК.....	18
Варнавська І.В. РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ СОЦІОЛОГІЧНОЇ ДУМКИ В ЕМІГРАЦІЇ.....	22
Виноградова Т.І.	

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОСТІ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ В УКРАЇНІ	202
Лєнь Т.В.	
ТОЛЕРАНТНІСТЬ: РОЛЬ ОСОБИСТОСТІ У ФОРМУВАННІ БАЗОВОЇ ЦІННОСТІ ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА	204
Литвинчук О.В.	
САМОТНІСТЬ – ГЛОБАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	206
Муляр В.І.	
ІДЕЯ ГАРМОНІЇ В ДАОСИЗМІ	208
Рупташ Н.В.	
СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ У ТВОРАХ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛЕМІСТІВ	210
Нежлукченко Т.І., Нежлукченко Н.В., Папакіна Н.С., Корбич Н.М.	
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ДОШКИ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	212
Осадчук І.В.	
СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ДОТРИМАННІ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ	215
Саннікова С.Б.	
РИТОРИЧНА КУЛЬТУРА ПЕДАГОГА	217
Сафонік Л.М.	
«МОДА» НА МЕТАФІЗИКУ	219
Смолянова О.В.	
ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	221
Соболь О.М.	
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ КОНЕЙ В КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ БІОЦЕНТРИЧНОГО ПІДХОДУ	223
Стукан Т.М.	
ВЗАЄМОНЕПОРОЗУМІННЯ ЛЮДЕЙ У КОНТЕКСТІ ТЕОРІЇ ПОКОЛІНЬ	226
Тарасов О.	
ЯК НАМ ПОЗБУВАТИСЬ ЕПІЦИКЛІВ	228
Толопка Н.І., Черкашина Т.О.	
«ПРИРОДА ЛЮДИНИ» У ВЧЕННЯХ М. ГОББСА	230
Фатєєва Е.М.	
НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС У ЦЕНТРІ ДОВУЗІВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ ЯК ДИДАКТИЧНА СИСТЕМА	231
Фесенко Г.О.	
СУЧАСНІ ФІЛОСОФСЬКІ ІНТЕРПРИТАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	233
Цуркан Л.В., Кутіщев П.С.	
ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ ГАЛУЗІ РИБНИЦТВА	235
Черкашина Т.О., Каранда В.О.	
ВЧЕННЯ ПРО СВОБОДУ: ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ Б. СПІНОЗИ	236
Чумаченко О.П.	
СВІТОГЛЯДНІ ОРІЄНТИРИ В КОНЦЕПЦІЇ А. Е. К. ШЕФСБЕРІ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	238
Шуляренко Л.І.	
МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	239
Частина III	
НАУКОВІ СТУДІЇ	
Алещенко Л.О.	
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОЛЕКТИВНОГО ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ СПОЖИВАЧІВ ПОСЛУГ СУБ'ЄКТІВ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ	242
Архангельська М.В., Скарупа Н.А., Поточна А.Є.	
ІСТОРИЧНІ ТА КУЛЬТУРНІ ЦЕНТРИ ПОХОДЖЕННЯ СВІЙСЬКИХ ТВАРИН	244
Вовченко Б.О.	
ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ВІВЧАРСТВА	247
Вязь І.С., Виноградова Т.І.	
РОЛЬ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ – АГРАРІЇВ	248

виразом східноєвропейської світоглядної парадигми (С.Булгаков). Втім, в чистому вигляді історії відомі випадки лише господарського регулювання економічних систем, а для економічних систем, у межах яких значне місце відводиться такому виду економічної діяльності, як бізнес, характерним є поєднання репродуктивного знання, властивого господарській системі, з творчим потенціалом бізнес-діяльності.

Література

1. Буслинський В. *Філософія: Навч. посібник для студ. і аспірантів вищ. навч. закладів / Київський славистичний ун-т / Володимир Андрійович Буслинський (ред.).* – К., 2002. – 315 с.
2. Воронкова В. *Філософія : Навчальний посібник/ Валентина Воронкова,; М-во освіти і науки України.* – Київ : ВД "Професіонал, 2004. – 460 с.
3. Глушко Т. П. *Філософія економіки як основа формування стратегій соціального управління // Мультиверсум. Філософський альманах: Зб. наук. праць / Гол. ред. В. В. Лях. – Вип. 47. – К. : Український центр духовної культури, 2005. – С. 184–192.*
4. Глушко Т. П. *Філософія бізнесу як основа легітимації економіки // Філософські проблеми гуманітарних наук. – К. : Міжнародний освітній фонд імені Ярослава Мудрого, 2005. – № 4. – С. 85–89.*
5. Глушко Т. П. *Філософія економіки і соціальний прогрес // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філософія, Політологія. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2006. – Вип. 77. – С. 71–74.*
6. Губерський Л. *Філософія: Навч. посібник для студ. і аспірантів вищих навч. закл. / І.Ф. Надольний (ред.). – 5. вид., стер. – К. : Вікар, 2005. – 516 с.*
7. Ільїн В. *Філософія : Підручник. В 2-х ч./ Володимир Васильович Ільїн. – К. : Альтерпрес. -2002. - Ч.1 : Історія розвитку філософської думки/ Авт. передм. А. А. Мазаракі. – 2002. – 463 с.*
8. Кирильчук В. Т. *Філософія : Навчально-метод. Посібник / В. Т. Кирильчук, О. О. Решетов, З. В. Стежко; М-во освіти і науки України; КДТУ. – Кіровоград : КДТУ, 2000. -110 с.*
9. Кремень В. *Філософія: Мислителі. Ідеї. Концепції: Підручник. – К. : Книга, 2005. – 525 с.*
10. Петрушенко В. *Філософія : Навчальний посібник для вузів/ Віктор Петрушенко, - 4-те вид., перероб. і доп. – Львів: Новий Світ-2000, 2006. – 503 с.*
11. Сморгж Л. *Філософія : Навчальний посібник / Леонід Сморгж. – К. : Кондор, 2004. – 414 с.*
12. *Філософія : Курс лекцій. Навч. посіб. для студ. вищ. закл. Освіти / Віктор Петрушенко. – К.: Каравела; Львів: Новий Світ-2000, 2001. – 444 с.*
13. *Філософія: Підручник для студентів вищих закладів освіти / Ігор Бичко, Іван Бойченко, Віталій Табачковський та ін. -2-е вид., стереотип. – К. : Либідь, 2002. – 405 с.*
14. Глушко Т. П. *Філософія економіки як форма національної самоідентифікації // Дні науки філософського факультету – 2005. Міжнародна наукова конференція (26-27 квітня 2005 року, м. Київ): Матеріали доповідей та виступів. – Ч. III. – С. 26–27.*

Цуркан Л.В., Кутішев П.С.

ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ ГАЛУЗІ РИБНИЦТВА

Конкурентноспроможність будь-якої держави на світовому ринку та якість життя її населення напряму залежить від рівня професійної підготовки кадрів. Якість навчального процесу здобувачів вищої освіти невід’ємно пов’язана з їх практичною підготовкою на виробництві, адже застосування теоретичної бази на практиці являється запорукою високого професіоналізму майбутнього фахівця.

Нажаль, економічна криза в країні спричинила значне скорочення рибогосподарських, рибодобувних та рибопереробних підприємств, це, в свою чергу, призвело до значного зменшення кількості місць для практичної підготовки здобувачів вищої освіти. В сучасний період ситуація погіршується тим, що підприємства не завжди можуть забезпечити належні умови життя (проживання, харчування та ін.).

Основні пункти при підготовці здобувачів вищої освіти регламентуються чинним законодавством України [1]. Міністерство освіти і науки розробляє типові освітні програми,

реалізація яких покладена на вищі навчальні заклади. Саме ВНЗ визначають кількість та тривалість практичної підготовки.

Починаючи з 3 курсу, здобувачі вищої освіти в галузі рибництва, проходять практичне закріплення лекційного матеріалу на рибничих господарствах. Загальна тривалість практики складає 23 тижні. Кафедра водних біоресурсів та аквакультури уклала договір та співпрацює приблизно з 20 рибничими підприємствами. Після проходження практики здобувачі вищої освіти набувають виробничих, організаційних та управлінських навичок роботи на рибогосподарських підприємствах.

На сьогоднішній день Україна переймає європейські вимоги та нормативи по відношенню, практично, до всіх напрямів життя, й освіта не стала винятком. В 2017 році почалося впровадження елементів дуальної форми навчання в заклади професійної освіти [2].

Дуальність, як методологічна характеристика професійної освіти, передбачає узгоджену взаємодію освітньої та виробничої сфери з підготовки кваліфікованих кадрів певного профілю в рамках організаційно-відмінних форм навчання. При впровадженні елементів дуальної форми навчання, відбулася зміна співвідношень навчального часу: теоретичне навчання – 30%, виробниче навчання та виробнича практика – 70% навчальних годин [3].

Таким чином, дуальна освіта являється більш привабливою формою проходження практичної підготовки для здобувачів вищої освіти, оскільки вона передбачає офіційне працевлаштування, що дає змогу отримувати не тільки зарплатню, а й професійний стаж, наявність якого стане запорукою їх успішного кар'єрного росту в подальшому.

Але для керівників більшості рибничих підприємств така ситуація неприйнятна, оскільки перед ними постають такі умови, які вони намагаються уникнути задля покращення економічного стану підприємства. До них відносяться: швидкий потік робочих кадрів; тимчасова оплата праці (період проходження практики); некомпетентність здобувачів вищої освіти.

Отже, разом із загальною тенденцією покращення якості практичної підготовки здобувачів вищої освіти, залишаються невирішені питання й проблеми, рішення яких покладене на органи виконавчої влади.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII;
2. Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.03.2015 № 298 «Про впровадження елементів дуальної системи навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників»;
3. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnicna-osvita/dualna-osvita> (електронний ресурс. Дуальна освіта. Міністерство освіти і науки України).

Черкашина Т.О., Каранда В.О.

ВЧЕННЯ ПРО СВОБОДУ: ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ Б.СПІНОЗИ

Бенедикт Спіноза один з найяскравіших філософів XVII століття. Спіноза був учасником революцій в Англії. Гострі протиріччя епохи знайшли відображення у його вченнях.

Спіноза був одним із видатних теоретиків, які намагалися обґрунтування нового способу життя, нової моралі суспільства, яке виникало. Але правильний спосіб життя міг бути визначений тільки після того, як буде визначено місце людини в природі та суспільстві, яке Спіноза прагнув з'ясувати.

У моральному вченні Б.Спінози центральним поняттям є "свобода". Свободу філософ тлумачив як панування розуму над почуттями, пізнання над таїнством буття.

Б. Спіноза "виводить" свободу з пізнання необхідності, узгодженості розуму з необхідністю. Говорить про те, що людину вабить досконала необхідність, але коли вона цього не розуміє, виникає прагнення суперечити необхідності і її душею оволодівають пристрасті, звідси й зло, противоправні вчинки тощо.

На думку філософа, єдиний вихід уникнути зла – усвідомити досконали необхідність. Звідси і його відома формула – "Свобода є усвідомлена необхідність" [2].

В концепції секуляризованої моралі Спіноза досліджує поняття "вільної людини", що керується у своїй діяльності лише розумом, вказуючи на те, що, якщо б людина корилася тільки своїм афектам і пристрастям, вона була б їх рабом. І тільки розум робить людину істотою